

BHAL SIGRA

Ta JOSEPH SCIBERRAS

Ta daqqa fuq daqqa b'mannara misnuna
 sa dghajjed għal kollox is-saħħa
 u l-qawwa li ġabret is-sigra
 f'kull ġlieda mar-rjieħ;
 u telaq fis-skiet
 Kif nefah ir-riħ
 inqasmet is-sigra w intelqet
 minn tulha ma' l-art
 qajl qajl beda l-weraq jidbiel
 sa nixef u miet
 u tilfet is-sigra kull ġmiel.
 Hekk inti bi lsienek, ja ħajjen,
 għidt kelma . . . tlaqt oħra . . . mbaġħ'd oħra . . .
 kull waħda maħsuba
 u mqieġħda
 bis-senġha li tagħti l-mibegħda . . .
 u tlaqt
 u skitt
 U l-mara bla ħtija
 Ma' żewġha ġellidt.
 U fridt
 l-ulied minn ma' l-omm . . .
 u sraqt minn kull fomm
 ta' l-hena t-tbissima li fawret
 * * *
 u heġġet fil-qlub
 ta' min kien maħbub
 u issa fi mħabbtu
 imkisser, imwegġa', mislub.

B'kara.

RĚCENSJONIJIET

"VATUM CONSORTIUM jew IL-POEZIJA BIL-MALTI" — Karmenu Vassallo, mitbugħ id-'Dar ta' San Ġuzepp', Hamrun, Malta, 1968, pp. 608.

"Vatum Consortium" xehet dawl ġdid fil-Letteratura Maltija, qanqalha għal hajja ġdida u fethilha għajnejha li għandha hafna potenzjalitajiet oħra. Jekk trid tikber, tistaghna u tixhed li hi ġisem haj jeħtieġ li tfitteħ toroq godda, jeħtieġha tħaddem il-potenzjalitajiet kollha tagħha.

S'issa nafu fiex waslet il-Letteratura Maltija, l-iżjed fil-qasam poetiku. X'għad tilhaq u kemm għad tistaghna, ma nafux. Jeħtieġ li l-ġenerazzjonijiet godda jkollhom il-hila jaqbd u l-ghasluġ f'idejhom u jimxu jtektku fid-dlam bil-ghan li jsibu t-triq għall-poezija Maltija tassew ġenwina u tassew moderna.

Karmenu Vassallo donnu jogħxa b'dak li nkiteb s'issa minn dawk li hu jsejjah 'poeti'. Imma, jitmeżmeż minn min jagħmel hiltu biex jkteb xi haġa rivoluzzjonarja bħal dik li hija metrika. Hekk fil-paġna 13, iġid f'nota: "Minn dak iż-żmien (1963) 'il hawn nibtu poeti, kif ukoll kittieba jew harbiexa ta' versi, li tawna kemm-il għamla ta' poezija mlaqqma moderna(!) — poezija hielsa minn kull irbit metriku u ritmiku u wisq drabi mneżżgħa wkoll minn kull hjiel u minn kull ħajr ta' poezija tassew". Ahna ma nistgħux naqblu ma' din il-fehma. Nifhmu li mhux kull tentativ ta' poezija moderna se jseħħ. Imma nifhmu wkoll li x-xogħol tal-poeti moderni huwa wkoll it-tama tal-Letteratura Maltija.

"Vatum Consortium" ma jigborx fih ward u zahar biss tal-poeziji li dehru s'issa b'isiena, imma hu gabra ta' mirja tal-ghamliet ewlenin tal-poezija Maltija. U dawn il-mirja fihom it-tajjed u l-ħażin tagħhom. Barra minn hekk, Karmenu Vassallo fittex li jagħmilha ta' 'surmast' (p. viii) f'ħafna poeziji billi jgħaddihom mill-gharbiel letterarju kif jaf hu.

Fil-'Kelmtejn Qabel', l-awtur qal: "Dan il-ktieb la hu għal kollox gabra ta' poeziji ta' għadd ta' kittieba, la storja fil-qosor tal-letteratura tagħna, u lanqas studju kritiku-letterarju magħmul bir-reġa u fit-tul. Waqt li għandu kemmxejn minnhom it-tlieta, aktar inqisu u ngħoddu bhala Metrika Maltija oħra . . ." (p. vii). Il-Werrej tat-tqassim ewleni tal-ktieb jixhed kemm hu minnu li l-awtur kellu f'rasu li johloq metrika oħra. Hekk, fl-Ewwel Taqsima l-awtur tkellem dwar 'Tbexbix il-Għana Malti fi Ġrajjet il-Malt' Miktub'; fit-Tieni Taqsima kiteb dwar 'Il-Vers tat-Tmienja'; fit-Tielet Taqsima studja 'Il-Vers tas-Sitta'; fir-Raba' Taqsima ta tagħrif dwar 'Il-Vers ta' l-Erbgħa'; fil-Ħames Taqsima tkellem fit-tul dwar 'Il-Vers tal-Għaxra'; fis-Sitt Taqsima kiteb dwar 'Il-Vers tat-Tnax'. Hekk ukoll fl-ghaxar taqsimiet l-oħra li fih il-ktieb, għarbel taħt hafna rjus versi u għamliet oħra ta' poeziji bil-Malti.

Minħabba l-ħsieb ewleni ta' metrika, u t-taqsimiet skond il-vers u mhux skond l-awtur, Vassallo kellu bla ma jrid isemmi l-istess poeta taħt diversi rjus. Hekk min ikun irid jara x'qal l-awtur ta' din l-antologija dwar xi poeta, ikollu jsib ismu f' "Werrej l-Isem tal-Poeti u tal-Poeziji (jew siltiet minnhom) ta' Kull Wieħed" (p. 588), imbaġħad ifittex x'ntqal fuqu fil-paġni li jissemmew taħt ismu.

Dan l-istess tqassim johloq żewġ diffikultajiet oħra: il-qarrej ma jkun jista' jara bil-heffa l-iżvilupp tal-poezija Maltija.

Min għadu tiela', u għadu qed jitharreg fil-kitba tal-poeziji bil-Malti, dan il-ktieb għandu jkun ta' għajjuna kbira. Imma min għadda 'l quddiem fil-qasam letterarju, aktarx li jiddarras minħabba t-tqassim li fih